

constant development of corporation.

The purpose of harmonization is to achieve a balance of interests of the partners on the basis of ensuring their rights and satisfying their priority needs.

An important aspect of harmonizing the interests of stakeholders in corporate governance is their assessment.

The algorithm of assessing the level of harmonization of interests of stakeholders of the corporation suggested in the study includes the following steps: Determining the best interests of stakeholders; determine the importance of each and every stakeholder interest in the corporation; calculation of the average degree of implementation of each stakeholder interests; assessment of consistency of interests of each group of stakeholders in relation to the interests of shareholders and owners; calculation of the integral index of consistency of the interests of all stakeholder groups in relation to the interests of shareholders and owners; assessment of harmonization of interests of stakeholders.

According to given algorithm, there proposed scientific and methodological tools of calculation of the appropriate indexes (average degree of realization of interests of consistency of interests, integral index of consistency of the interests of all stakeholder groups in relation to the interests of shareholders and owners) and presented the scale deflection of level of consistency of interests that makes it possible to conclude about the presence of a harmony of interests. This approach allows us to consider meeting the basic interests of the parties to effectively manage relationships with stakeholders.

УДК 339.9.012:330.341:338.24

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЕКОНОМІКИ НА ГЛОБАЛЬНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

**ДЯТЛОВ Є.В.,
аспірант,
Донецький державний університет
управління (м. Маріуполь)**

Обґрунтовано передумови формування систем економічної інформації на глобальному та національному рівнях. Визначено етапи формування систем інформаційного забезпечення. Систематизовано міжнародні організації з надання статистичної інформації. Узагальнено досвід розвинутих країн. Доведено необхідність його застосування для розвитку системи інформаційного забезпечення економічної діяльності в Україні.

Ключові слова: економічна інформація; інформаційне забезпечення; система на глобальному, міждержавному та національному рівнях; етапи створення; досвід формування.

Обоснованы предпосылки формирования систем экономической информации на глобальном и национальном уровнях. Определены этапы формирования систем информационного обеспечения. Систематизированы международные организации по предоставлению статистической информации. Обобщен опыт развитых стран. Доказана необходимость его применения для развития системы информационного обеспечения экономической деятельности в Украине.

Ключевые слова: *экономическая информация; информационное обеспечение; система на глобальном, межгосударственном и национальном уровнях; этапы создания; опыт формирования.*

The prerequisites for the formation of economic information systems at the global and national levels have been grounded. The stages of the formation of information support systems have been determined. International organizations on the provision of statistical information have been systematized. The experience of developed countries has been generalized. The necessity of its application for the development of the information support system for economic activity in Ukraine has been proved.

Key words: *economic information; information support; system at the global, interstate and national levels; stages of creation; experience of formation.*

Постановка проблеми. В епоху постіндустріального розвитку економіки за умов її глобалізації та інтеграції великого значення набуває забезпечення суб'єктів господарювання економічною інформацією. Системи забезпечення економічною інформацією формуються на глобальному та національному рівнях для розвитку зовнішньої торгівлі та економіки країн світу.

В економічно розвинутих країнах сформовано системи інформаційного забезпечення суб'єктів економічної діяльності на різних рівнях за участю органів державного управління і бізнес-структур. В Україні така система тільки формується. Зокрема, прийнято ряд законів [1–3], реалізується Концепція формування системи національних електронних інформаційних ресурсів [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми формування системи національних інформаційних ресурсів та їх роль в сучасних умовах глобального конкурентного середовища розглянуто в наукових працях Б. Губського, Ю. Корнева, С. Кримського, Д. Лук'яненка, Й. Мастяниці, Ю. Павленка, Ю. Пахомова та інших, зокрема: вплив інформації на поведінку суб'єктів економічної діяльності розглядається у роботах П. Друкера, М. Портера, Ж. Стіглиця, а інформаційному забезпеченню їх діяльності в окремих галузях і секторах присвячено окремі праці, зокрема щодо зовнішньоекономічної – Т. Барташук [5], О. Сазонець [6].

Віддаючи належне розробкам вчених та їх вкладу в теоретичне та практичне вирішення означеної проблеми, слід зазначити, що в колі питань інформаційного забезпечення економічної діяльності залишається чимало невирішених у теоретичному аспекті. Це стримує практичну реалізацію заходів, спрямованих на розвиток економічної діяльності суб'єктів економічних відносин, територіальних комплексів, галузей і сфер національної економіки.

Метою статті є узагальнення досвіду та визначення етапів формування на глобальному та національному рівнях систем економічної інформації для

застосування в Україні з метою розвитку економіки та зовнішньої торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток сучасної економіки неможливо уявити без інформації. Інформація є економічною категорією і сьогодні вважається таким же важливим чинником виробництва, як земля, праця і капітал.

Зростання ролі інформаційного забезпечення економічної, зокрема зовнішньоекономічної, діяльності обумовлено наступним:

значним збільшенням попиту на інформацію в 80-х та на початку 90-х рр. в умовах уповільнення темпів економічного розвитку, погіршення становища на світових товарних ринках і загострення конкурентної боротьби;

потребою в економічній інформації для управління діяльністю, і перш за все, для вироблення ринкової стратегії, вибору та обґрунтування перспективних напрямків виробництва і збуту;

підвищенням попиту на інформацію для розробки прогнозів, довгострокових програм і планів;

впровадження нових інформаційних технологій і програм на базі швидкого розвитку електронно-обчислювальної техніки.

Отже, підвищення ролі інформаційного забезпечення актуалізувало формування відповідних систем економічної інформації на глобальному, міждержавному та національному рівнях, в тому числі за секторами економіки та ринковими сегментами. Системи інформаційного забезпечення пройшли певні етапи розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи розвитку систем інформаційного забезпечення економічної діяльності*

Роки етапу	Характеристика етапу	Призначення	Переваги використання
I етап – 50-і рр. XX ст.	Поява перших інформаційних систем	Для обробки рахунків і розрахунку зарплати	Скорочення витрат і часу на підготовку паперових документів
II етап – 60-і рр. XX ст.	Зміна концепції ІС як здатних обслуговувати безліч функцій	Для періодичної звітності за багатьма параметрами	Скорочення часу на комп'ютерному обладнанні широкого призначення
III етап – 70-і – початок 80-х рр. XX ст.	Використання ІС як засобу управлінського контролю	Для прийняття управлінських поточних і перспективних рішень	Підтримка і прискорення процесу прийняття рішень
IV етап – кінець 80-х рр. XX ст.	Зміна концепції ІС як джерела стратегічної інформації	Для прийняття стратегічних рішень на всіх рівнях управління підприємством будь-якого профілю	Допомагають досягти успіху за рахунок створення нових товарів та послуг, пошуку партнерів і нових ринків збуту
V етап – 90-ті рр. XX ст.	Формування ринку інформаційних послуг	Для надання послуг та використання інформації	Забезпечують підґрунтя конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках

Продовження табл. 1

VI етап – початок XXI ст.	Формування національних інформаційних систем	Для прийняття рішень на всіх рівнях управління	Забезпечують підґрунтя конкурентоспроможності секторів економіки на національному та глобальному ринках
---------------------------	--	--	---

*Укладено автором

Інформаційний ринок становить спеціальна правова, економічна та інша інформація для фахівців і загальна інформація для масового споживача. Економічна інформація є найбільш динамічною частиною світового інформаційного ринку. Її використання дозволяє успішно реалізовувати економічну стратегію держави, регіонів, галузей і секторів економіки, підприємств, забезпечує підґрунтя їх конкурентоспроможності, оскільки вона містить, в тому числі, інформацію про окремі товарні ринки і ринки певних країн.

Основним типом економічної інформації, що використовується при аналізі тієї чи іншої економічної проблеми, є статистична (оперативна, прогнозна). Так, статистика макроекономічних показників дозволяє оцінити стан і тенденції розвитку національного господарства, висвітлює хід соціально-економічних процесів в країні або її регіонах. Статистична інформація збирається і публікується в спеціальних статистичних довідниках як міжнародними, так і національними статистичними організаціями, а також спеціалізованими установами та організаціями (табл. 2).

Сьогодні обробка економічної інформації стала самостійним науково-практичним напрямом діяльності з великою різноманітністю методів. Окремі компоненти процесу обробки даних досягли високого ступеня організації та взаємозв'язку, що дозволяє об'єднати всі засоби обробки інформації, на конкретному економічному об'єкті поняттям «система економічної інформації».

У розвинутих країнах сформовано системи інформаційної підтримки економічної діяльності, зокрема експорту.

Таблиця 2

Статистичні видання міжнародних організацій*

Організація	Назва видання	Спрямованість публікацій
Міжнародний статистичний інститут	Бюлетень Міжнародного статистичного інституту – Bulletin of the International Statistical Institute	Матеріали сесій міжнародного статистичного інституту
	Новини Міжнародного статистичного інституту (журнал) – ISI News	Питання розвитку статистичних методів їх вживанням в різних галузях науки
	Річний огляд міжнародної статистики – Annual Review of International Statistics	Питання теорії і методології статистики
Статистичний апарат ООН	Місячний статистичний бюлетень – Monthly Bulletin of Statistics	Відомості по галузям національного господарства понад 200 країн і територій, а

Продовження табл. 2

		також спеціальні таблиці з найважливіших соціально економічних питань
	Річний статистичний довідник за національними рахунками – Yearbook of National Accounts Statistics	Відомості по національним валютам понад 200 країн і територій світу. Дані по країнах за чинною системою національних рахунків
	Річний зовнішньоторговельний довідник – Yearbook of International Trade Statistics	Відомості про територію і населення понад 200 країн. Дані про зовнішню торгівлю в вартісних показниках, в поточних цінах, а також експортним та імпортним товарам
Статистичний апарат ООН	Статистичний зовнішньоторговельний товарний довідник – Commodity Trade Statistics	Відомості щодо зовнішньоторговельного товарного обігу однієї або декількох країн
	Світова торгівля (додаток) – World Trade Annual (Supplement) наведені	Дані про зовнішню торгівлю 24 країн (на частку яких припадає близько 4/5 світової торгівлі) за 1300 товарними позиціями
Регіональні комісії в рамках Економічної та соціальної ради ООН	Статистичні збірники та бюлетені	Відомості про економічне становище країн
Міжнародний валютний фонд	Статистичні збірники та бюлетені	Відомості про валютно-кредитні відносини країн-членів, стан платіжного балансу, надання кредитів, макроекономічні показники країн
Продовольча та сільськогосподарська організація ООН	Статистичні збірники та бюлетені	Дані про розвиток сільського господарства в країнах «третього світу», стан, тенденції та прогноз розвитку світового сільського господарства
Міжнародна організація праці	Статистичні бюлетені, рекомендації, міжнародні стандарти	Відомості у сфері праці, зайнятості, професійної підготовки, умов праці, соціального забезпечення, безпеки праці й охорони здоров'я

**Укладено автором за даними офіційних сайтів міжнародних організацій*

Характеристику національних систем інформаційної підтримки експорту систематизовано в книзі К. Сальберг-Вачнадзе [7], в якій розглянуто існуючі системи в Великій Британії, Бельгійсько-Люксембурзькому економічному союзі,

Болгарії, Іспанії, Нідерландах, Норвегії, США. Фінляндії, Швеції. Основну перевагу надано організаційному механізму систем та інституціям, що здійснюють інформаційну та економічну підтримку експорту. Окрему увагу приділено світовим Інтернет-ресурсам, якими може користатися середній та малий бізнес для отримання інформації. Так, надано електронні адреси інформаційного ресурсу таких країн: Австрія, Аргентина, Афганістан, В'єтнам, Німеччина, Греція, Данія, Йорданія, Іран, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Китай, Корея, Латвія, Нідерланди, Перу, Польща, Румунія, Сирія, Туреччина, Франція, Чехія, Чилі, Швейцарія, Японія. Слід зазначити, що інформаційне забезпечення малих і середніх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності перетворилося мало не на самостійну галузь, оскільки саме середній та малий бізнес зазвичай становить у суспільстві основу економіки і зовнішньої торгівлі.

Для більшості країн прогрес в сфері комунікацій розширив тісні рамки національних кордонів і перетворив обмін інформацією на глобальний процес, що створює загальносвітові можливості. Кожний суб'єкт господарювання будь-якої країни може отримати економічну, фінансову інформацію агентств Bloomberg і Reuters, заплативши сотню тисяч доларів на рік за доступ в електронні бібліотеки, наприклад, www.factiva.com, що містить тисячі видань 130 країн на 6 мовах, www.securities.com – з економічною аналітикою ринків, www.eiu.com – з аналітикою щодо будь-якої країни.

Загальним для систем інформаційної підтримки в країнах з розвинутою економікою є наявність двох інформаційних потоків, а саме від державних (суспільних) інституцій і від приватних компаній. При цьому влада здійснює регулювання процесу надання інформації і забезпечує на законодавчому рівні функціонування системи.

Необхідність підтримки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі комплексної інформаційної, визнана і в нашій країні, про що свідчить Концепція створення системи державної підтримки експорту України.

В Україні інформаційна підтримка зовнішньоекономічної діяльності знаходиться на етапі становлення, певні інформаційні ресурси формуються в межах відповідних міністерств, державної служби статистики, торгово-промислових палат тощо. Так, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України в секторі «Зовнішньоекономічна діяльність», зокрема в рубриці «Підтримка експорту» інформація структурована за такими складовими:

- послуги з організації експорту (трансформує користувача на [allbiz](http://allbiz.com), де надається інформація за країнами та в розрізі товарів, послуг та компаній);
- результати діяльності ради з просування експорту при міністерстві;
- інформаційно-консультаційна підтримка та розвиток експорту (трансформує користувача на сайт державної підтримки українського експорту);
- експортувати до країн Європейського Союзу;
- перспективи просування українського експорту до деяких країн світу;
- статистичні дані щодо зовнішньої торгівлі України;
- заходи, присвячені розвитку експорту;
- центр підтримки експортерів постійного представництва України при ЄС;
- щодо конкурсних торгів;
- експортні пропозиції (за країнами та видами продукції);
- нормативно-правове регулювання експортної діяльності;

інформація щодо заходів державної підтримки експорту.

Інформація міститься безпосередньо на сайті або користувач трансформується на інші сайти. Так, щодо інформації в секторі послуги з організації експорту користувача трансформується на allbiz, на якому надається інформація за країнами та в розрізі товарів, послуг та компаній, в секторі інформаційно-консультаційної підтримки та розвитку експорту – на сайт державної підтримки українського експорту. Однак застосовувані сайти мають і самостійне значення. Сайт «Державна підтримка українського експорту» містить сектори «Економіка», «Підтримка експорту», «Експортери», «Пошук партнера», «Законодавство ЗЕД», «Інформація», в яких структуровані окремі бази даних. Для всіх країн надаються контакти представництва, дані щодо економічного співробітництва, кон'юнктури ринку, товарообігу з Україною, правові питання, пошук партнера, інвестиційне співробітництво, галузеві об'єднання. Представлена інформація є обмеженою щодо її практичного застосування в експортній діяльності. Для експортерів найціннішою інформацією є кон'юнктура ринків (пророблена з достатньою глибиною), оновлення якої не є систематичним. Отже, існуюча система інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності недосконала, рівень її розвитку і ступінь забезпечення бізнесу відповідними інформаційними послугами є недостатніми для розширення діяльності і укріплення на зовнішніх ринках.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Показано, що зростання ролі інформаційного забезпечення економічної, зокрема зовнішньоекономічної, діяльності обумовило необхідність формування систем надання економічної інформації на глобальному, міждержавному та національному рівнях. На глобальному рівні економічна інформація надається Міжнародними організаціями в статистичних виданнях.

Встановлено, що формування систем інформаційного забезпечення відбувалося за певними етапами їх розвитку. Загальним для систем інформаційної підтримки в країнах з розвинутою економікою є наявність двох інформаційних потоків, а саме – від державних (суспільних) інституцій і від приватних компаній. При цьому влада здійснює регулювання процесу надання інформації і забезпечує на законодавчому рівні функціонування системи.

Доведено, що в Україні інформаційне забезпечення економічної діяльності знаходиться на етапі становлення, певні інформаційні ресурси формуються в межах відповідних міністерств, державної служби статистики, торгово-промислових палат тощо. Розробка механізму розвитку системи економічної інформації є напрямом подальших досліджень.

Література:

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 48. – ст. 650 (у редакції від 01.01.2017 р., підстава 1774-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 32. – ст. 314 (у редакції від 01.05.2015 р., підстава 318-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

3. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27. – ст. 182 (у редакції від 11.08.2013 р., підстава 406-18) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75/98-в р>.

4. Концепція формування системи національних електронних інформаційних ресурсів: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 травня 2003 р. № 259-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-р>.

5. Барташук Т.П. Механізми інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в умовах сучасної міжнародної конкуренції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.05.01 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини / Т.П. Барташук; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – К., 2003. – 17 с.

6. Сазонець О.М. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посіб. / О.М. Сазонець. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 256 с.

7. Сальберг-Вачнадзе К.Г. Информационное обеспечение внешнеэкономической деятельности / К.Г. Сальберг-Вачнадзе. – М.: ФГУП «ПИК ВИНТИ», 2006. – 72 с.

The growing role of information support of economic activity, including foreign trade, has been highlighted. The preconditions of formation of economic information at the global and national levels for the development of foreign trade and economy of the world have been justified. At the global level, the economic information is provided by the International organizations. Their list and types of statistical publications have been systematized.

The stages of information system security, given their characteristics, have been defined. The purpose and benefits of the use of information support of economic activity at certain stages have been indicated.

The experience of developed countries has been generalized. The system formation of economic activities support at various levels with the government and business structures involvement has been presented. The common to the systems of information support in countries with developed economies is the presence of two information streams, namely the state (public) institutions and private companies. These authorities regulate the delivery of information and provide the legislation of the system.

It has been proved that the informational support of economic activity in Ukraine is under development. A number of laws have already been implemented; the concept of national electronic information resources formation and the Concept of state support to exports of Ukraine are being fulfilled at the moment. Certain information resources within the relevant ministries, the State Statistics Service, chambers of commerce have been formed. The information is structured in accordance with the certain components. For all countries the contacts, the representative data on economic cooperation, market conditions, and conditions on trade with Ukraine, legal issues, partners' search, cooperation as for investments, and industry association are

provided. The information is limited to its practical application in the export business.

This situation stipulates the use of international experience for the development of the system of information assurance of economic activities in Ukraine. The mechanism of the system for economic information development is required.

УДК 332.012.2: 331.1(477)

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ СКЛАДОВИМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

**КАЛІНІНА А.Г.,
аспірант кафедри менеджменту та
підприємництва на морському
транспорті,
Азовський морський інститут
(м. Маріуполь)**

У статті обґрунтовано, що комплексний розвиток регіону потребує застосування синергетичного підходу в процесі управління, оскільки він представляє не тільки теоретичний, але й практичний інтерес. Розглянуто сутність та зміст поняття «синергізм». Запропоновано схему процедури встановлення синергізму, складових стратегічного потенціалу регіону у вигляді певної послідовності дій. Проведено дослідження та оцінку складових стратегічного потенціалу Одеської області статистичними та евристичними методами. Встановлено співставлення результатів оцінки різними методами. Підкреслено практичне значення методики відбору комбінацій складових стратегічного потенціалу в управлінні регіоном як підґрунтя для вибору синергетичних орієнтирів розвитку.

Ключові слова: синергетичний підхід; стратегічний потенціал; складові стратегічного потенціалу; комплексний розвиток; статистичні методи; евристичні методи, провідні зв'язки; управління регіоном; оцінка складових; матриця зв'язків.

В статье обосновано, что комплексное развитие региона нуждается в применении синергетического подхода в процессе управления. Подчеркнута его теоретическая и практическая ценность. Рассмотрена сущность и содержание понятия «синергизм». Предложена схема процедуры установления синергизма составляющих стратегического потенциала региона. Данная процедура представляет собой определенную последовательность действий. Проведена оценка составляющих стратегического потенциала Одесской области статистическими и эвристическими методами. Установлено совпадение полученных результатов разными методами. Подчеркнуто практическое значение методики отбора комбинаций составляющих